

Ona yurting - oltin beshiging

TONG

Yulduzi

No 20 (66353)
2002 yil
13 may,
dushanba
Sotuvda
erkin narxda

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Gazeta 1929 yil 1 avgustdan chiga boshlagan.

9 May - Xotira va Qadrlash kuni

Yerimiz, suvimiz farzandimiz deb,
Xotin, bola -chaqa, dilbandimiz deb.
Birma- bir jonimiz etamiz fido,
Vatanni dushmanga bermaymiz aslo.

A. FIRDAVSIY.

Ha, Homit ota jang
maydoniga kirganida
endigma o'n olti yoshga
to'lgandi.

1943 yilning
mart oyida Homit
Otamuhamedov
o'z yoshiga ikki yosh
qo'shib, Vatan uchun
jangga otlandi. 98-
dviziyada piyoda askar
bo'lib xizmat qilgan Homit
ota Polshadan
Germaniyagacha bordi.
1945 yilning 21 aprelida
qattiq yaralanib, gospitalga
tushdi.

Homit otaning padari
buzrukrori Ikrom bobo
birinchilardan bo'lib elektr
simlarini tortgan,
tramvayni yurgizgan,
bilimdon insonlardan edi.

Shuning uchun ham Akmal
Ikromov, Fayzulla
Xo'jayevlar bilan bir
qatorda «ayblangan». Ular

kabi uyga, oilasiga qaytish
nasib etmagan.

Onaning o'zi yolg'iz

zurriyodi - Homit
Otamuhamedovni otasiga
munosib, haqiqiy inson qilib
tarbiyaladi.

Bugungi kunda otaxon
sakson yoshni
qarshilayaptilar. Umr
yo'ldoshlari bilan birga olti
nafar farzandlari, nabira-yu
avaralari ardog'ida. Bir
hovlida besh kelin, hatto

- Hayot hurmat bilan
go'zal, - deydi
Homit ota. -
Qadr- qimmat,
hurmat bor joyda, tinchlik
va obodlik bo'ladi.
Tinchlik hamisha gulzor
bo'lganidek, urush,
janjal, xarobazordir.
T i n c h l i k -
bolajonlarimizning baxti,
onalarning saodatidir.

Dilga nur, qalbga orom
berguvchi tinchlik,
hotirjamlik har bir
xonadonda bor bo'lsin,
insholloh.

Feruza
SOYIBJON qizi.

Ushbu
sonda:

QUSHLAR BAYRAMI

O'ZBEK TILI -
O'Z TILIM
KENJATOV - ERKATOV
MAJMUADA ISH QIZGIN
BOLALAR HUQUQLARI
TO'GRISIDACHI KONVENTSIYA
BILIMINGIZNI
SINAB "QIZIL QALPOQCHA"
KO'RING

Mening maktabim -seni maqtagum

Rusiyzabon bolalar tahsil oladigan 35 - maktab Parkent tumanining eng so'lim go'shalaridan birida joylashgan.

M a k t a b g a kiraverishda chiroyli bo'lib ochilgan gullarning mayin ifori dimog'ingizni qitiqlaydi. Bizni maktab direktori Kvasova

o'tkazilgan musobaqalarda faol qatnashib, faxrli o'rirlarni egallahashdi. Maktablararo olimpiadada geografiya

Did bilan bezatilgan xonada ilmiy bo'lim mudiri Gulisa opa Boyxodjayeva dars jadvalini ko'rib o'tirgan ekanlar.

O'ZBEK TILI

fani bo'yicha ikkinchi o'rinni sohibi bo'lishdi. Bu faqat o'quvchilarining

O'Z TILIM

Timur NORTAMOV:

- Men 9- sinfda o'qiyman. Darsdan bo'sh vaqtlarimda sport bilan, kitob o'qish bilan shug'ullanaman. O'zbek tilidan o'tkazilgan tumanlararo olimpiadada qatnashib, faxrli o'rinni egalladim.

Kelajakda Vatanimiz ravnaqi uchun o'z hissamni qo'shmoqchiman. Buning uchun yaxshi o'qishim kerak albatta. Men hamma fanlarni «5» ga o'zlashtirish uchun harakat qilayapman.

Natalya Fyodorovna iliq qarshi oldilar:

-Maktabimiz rus maktabi bo'lgani uchun o'quvchilarimiz soni ham talaygina. Chunki tumanimizda boshqa rus maktabi yo'q. Ba'zi o'quvchilarimiz ikkitat alab transportlarda kelishga majbur. Biz ularga sharoit yaratib berish uchun o'quv yili boshida bepul kartochkalar qilib berdik. Hozir ular hech qanday muammolarsiz, deb ular bizni ilmiy bo'lim mudiridan, o'quvchilaridan eshitir, deb ular bizni ilmiy bo'lim mudiri xonasiga boshladilar.

-Ilmiy bo'lim mudiri bo'lib ish boshlaganimga hali uncha ko'p vaqt bo'lmadi. Lekin bu vazifaning ham o'ziga yarasha qiyinchiliklari bo'larkan. Ba'zida o'qituvchilar kasal bo'lib qolishadi. O'quvchilar bo'sh

qilib o'qitish, tarbiyalash bizning qo'limizda. Endi, yuring, men sizni maktabimizning faol o'quvchilari bilan tanishtiraman, -deya bizni sinflarga boshlab ketdilar.

Shu orada tanaffus bo'lib qoldi. Chiroyli maktab formasidagi

o'quvchilar birin-ketin o'zbek tilida salom berib o'tib ketishdi.

-Biz maktab formasiga alohida e'tibor beramiz,-dedi Gulisa opa. -Otonalarga ham doim yil

Luiza SULEYMANOVA, 8-sinf o'quvchisi:

- Men darsdan bo'sh vaqtlarimda maktabimizda tashkil etilgan «Mohir qo'llar» to'garagiga qatnashaman. Bichish-tikishga juda qiziqaman. Lekin maktabimizda tikuv mashinalari yo'qligi bizga juda alam qiladi. Agar tikuv mashinalari bo'lsa, nur ustiga a'lo nur bo'lardi.

emas, ustozlarning ham yutug'i albatta. Maktabimizdagim naviyat va ma'rifat xonasi ida o'quvchilarimizning o'z qo'llari bilan yasagan buyumlaridan, foyyeda chizgan rasmlaridan ko'rgazma tayyorlaganmiz. Endi qolgan gaplarni ilmiy bo'lim mudiridan, o'quvchilaridan eshitir, deb ular bizni ilmiy bo'lim mudiri xonasiga boshladilar.

Aziz TEMIRBEKOV, 9 - sind o'quvchisi:

- Meni akam shu maktabni bitirib ketgan. Hozir Angliyada o'qishlarini davom ettirayaptilar. Men ham ular kabi maktabni faqat «a'lo» baholarga bitirib, albatta chet elga o'qishga boraman...

boshida xuddi shuni ta'kidlaganmiz.

O'zbek tilida bemalol, ravon gapirayotgan bu o'quvchilarga astoydil havasimiz keldi.Ularga o'qishlari va ishlarida muvaffaqityalar tiladik.

*Ozoda
TURSUNBOYEVA.*

(Davomi. Boshi o'tgan sonlarda)

6. Insoniyat tarixida mafkuradan ko'zlangan maqsadlar

Jamiyat taraqqiyotida turli maqsad va muddaolar xilma-xil mafkuraviy vositalar bilan amalga oshiriladi.

Insonlar, xalqlar va jamiyatlar hayotida tanlangan g'oyaviy yo'naliш, milliy mafkura muhim ahamiyat kasb etadi. Mafkura bo'lmasa, odam, jamiyat, davlat o'z yo'lini yo'qotishi muqarrar. Har qanday mafkura quyidagi asosiy maqsadlarni ko'zda tutadi:

- muayyan g'oyaga ishontirish;
- uyushtirish;
- safarbar etish;
- ma'naviy-ruhiy

President asarlarini o'rjanamiz

rag'batlantirish;
— g'oyaviy tarbiyalash;
— g'oyaviy immunitetni shakllantirish;
— harakat dasturi bo'lish.
Mafkura o'z oldiga

g'oyaviy qarama-qarshiliklar murakkab tus olgan, mafkura poligonlari yadro poligonlaridan ham kuchliroq bo'lib borayotgan davrdir.

MILLIY ISTIQLOL G'oyasi: ASOSIY TUSHUNCHA VA TAMOYILLAR

qo'yilgan shu kabi maqsadlarni bajara olsagina, amaliy samara berishi mumkin.

II. HOZIRGI ZAMONDA INSON QALBI VA ONGI UCHUN KURASH

1. Bugungi dunyoning mafkuraviy manzarasi

Hozirgi davr — dunyoda

Bugungi kunda aksariyat rivojlangan davlatlarning mafkurasi umuminsoniy qadriyatlar va demokratik tamoyillarga asoslanadi. Ularda tinchlik va taraqqiyot, inson haq-huquqlari va erkinligi, milliy va diniy totuvlik g'oyalari ustuvordir.

Shu bilan birga, hozirgi vaqtida mafkuraviy vositalar orqali o'z ta'sir doirasini

kengaytirishga intilayotgan siyosiy kuchlar va harakatlar ham yo'q emas. Tajovuzkor millatchilik va shovinizm, neofashizm va kommunizm, irqchilik va diniy ekstremizm mafkuralari shular jumlasidandir.

Yigirmanchi asr so'ngida ro'y bergan ulkan ijtimoiy-siyosiy o'zgarishlar, ikki qutbli dunyoning barham topishi natijasida nisbiy muvozanatning buzilishi jahonning mafkuraviy manzarasini tubdan o'zgartirib yubordi. Inson qalbi va ongini egallash uchun kurash xilma-xil g'oyalalar bilan qurollangan, turli manbalardan o z i q l a n a d i g a n mafkuralarning asosiy maqsadiga aylanmoqda.

(Davomi bor).

Yaqinda Sirdaryo viloyati, Sirdaryo tumanidagi Alisher Navoiy nomli mакtabda «Qushlar bayrami» bo'lib o'tdi. Bayramni tayyorlashda va o'tkazishda mакtab direktori Erkin aka Muhiddinov, biologiya fani o'qituvchisi Gulbahor Allayeva, ma'naviyat va ma'rifat ishlari bo'yicha

direktor o'rinosari Sayyora Abduxalilova, mакtab yoshlar yetakchisi Dilrabo Allanazarovalar bor mahoratlarini ishga soldilar. Bayramda 7- «A» sinfining «Qaldirg'och» va 7- «B»

sinfining «Oq kabutar» nomli jamoalari ishtirok etdilar. 7- «A» sinfdan Saida Raimova, Sevara Umurova, Muborak Sodiqovalar faol qatnashgan bo'lsalar, 7- «B» sinfidagi Dildora Sharipova, Zilola Rahmatova, Nuriddin Rahmatovlar ham bo'sh kelishmadi. Juda qiziqarli tarzda o'tgan bayram o'quvchilarda o'zgacha taassurot qoldirdi.

Ali KO'CHIYEV,
Sirdaryo viloyati,
Sirdaryo tumani.
«Qushlar bayrami»
tadbiridan lavhalarni
Akram KO'CHIYEV
suratga tushirgan.

QUSHLAR BAYRAMI

INGLIZ TILIDAGI TADBIR

Bizning maktabimizda ingliz tilini o'rganishga katta e'tibor beriladi. Hatto bu tilda tadbirlar, bellashuvlar ham uyuştiriladi. Jumladan, «Oltin toj», «Qo'g'irchoq teatri» va ingliz tili haftaliklari o'tkaziladi.

Bu esa biz o'quvchilarni ingliz tilini yanada mustahkam o'rganishimizga yordam berayapti.

Yaqinda «Zakovat» savol-javob o'yinini tashkilladik. Unda g'olib chiqqan uch o'quvchi ingliz tili o'qituvchimiz, maktabimiz direktori Shukurullo aka Rasulov bilan «Zinama-zina» o'yinida bellashdi.

Bo'sh vaqtlarimizni qiziqarli o'tkazishga ko'mak berayotgan o'qituvchilarimiz - Azim aka Mamatov va Shukurullo aka Rasulovlardan juda xursandmiz.

Ha, aytmoqchi, Shukurullo aka yaqinda ellik yoshga to'ladilar. Fursatdan foydalaniib, ularga sog'liq, omonlik tilaymiz.

Biz kabi shogirdlarining kamolini ko'rishlarini istab qolamiz.

Dildora RAHIMOVA,

Matluba ALIYEVA,

Tursunoy RAHIMOVA,

Shohida MIRZAQULOVA,

Sirdaryo viloyati, Oq oltin tumanidagi ingliz tili chuqur o'qitiladigan

22- maktab o'quvchilari.

DO'STLIK BAYRAMI

Xabaringiz bor, yaqinda Farg'onada «Umid nihollari» sport musobaqalari o'tkazildi. Unda Toshkent shahri va viloyatlardagi sportsevar o'quvchilar ishtirok etdilar. Ular orasida maktabimiz o'quvchisi Otabek Mahkamovning ham borligi bizni juda xursand qildi.

Otabek yengil atletika bo'yicha qatnashdi va ikkinchi o'rinni egalladi.

Farg'onadagi sport musobaqalari yoshlilik, do'stlik va birdamlik bayramiga aylandi.

*Munira IMOMOVA,
Toshkent shahar, Hamza tumanidagi 231- maktabning 8- «A» sinf o'quvchisi.*

O'TGANLARNI XOTIRLASH - BIZNING BURCHIMIZ

O'zbekiston Milliy Universiteti journalistika kullyyoti 1 - bosqich talabalari Xotira va Qadrlash kuniga bag'ishlab tadbir o'tkazdilar.

II Jahon urushida ishtirok etib, jasorat ko'rsatgan urush faxriysi, qolaversa, shu Universitetning fizika kullyyoti katta dotsenti

«BIBIXONIM» G'OLIB BO'LDI

Yo'lim tushib, Sirg'ali tumanidagi 322 - matabga borgandim. Buni qarangki, ajoyib bir tadbirning ustidan chiqib qolibman. Maktabning 8- «YE» hamda 8- «D» sinfining bilimdonu zukko qizlari «Balli qizlar!» musobaqasi uyushtirib, o'zaro bellashishayotgan ekan. «Bibixonim» va «Sanam» guruhalining qizlari tanishtiruv, erkin mavzu, sahna ko'rinishi, soch turmaklash, pazandalik, sardorlar bellashuvidan iborat olti shart bo'yicha kuch sinashdilar. O'zları tayyorlagan devoriy gazeta va albomlarini ko'rsatib, turli shirinliklar va bahoriy salatlarini Nasiba Turdiqulova, Muborak Isroilova, Dilnoza Abdurahmonovalardan iborat hakamlar xay'ati a'zolariga taqdim qilishdi. Rangrang, milliy liboslari yarashgan qizlar ijrosidagi kuy va qo'shiqlarni, sahna ko'rinishlarini zo'r qiziqish bilan tomosha qilib, vaqtning qanday o'tganini ham sezmay qolibmiz. G'oliblarni aniqlash ancha mushkul bo'ldi. 8- «YE» sinf qizlari pazanda-yu zukkolikda tengdoshlaridan ancha ustun ekanliklarini, sinf rahbari Zamira opa Karimovna rahbarligida kechaga puxta hozirlik ko'rishganini namoyish etib, g'olib bo'ldilar.

Bunday kecha va tanlovlardan tez-tez o'tkazib turilsa, foydadan xoli bo'lmaydi, deb o'layman. Chunki, bugungi har bir qizaloq ertaga bir uyning bekasi bo'ladi-da.

Mufazzal

MUHAMMAD qizi.

Abdumannon Hasanovni taklif etib, suhbat o'tkazildi. Aziz mehmon talabalarga urush davrida boshidan kechirgan voqealarni so'zlab berdilar. Talabalar yana o'zlarini qiziqtirgan savollarga ham javob oldilar. Xullas, uchrashuv juda maroqli o'tdi. Uchrashuv so'ngida Abdumannon Sirojiddinovich bo'lajak jurnalistlarga kattadan-katta zafar va omad tiladilar.

Ushbu uchrashuv talabalarning urush haqidagi bilimlarini yanada oshirdi. Bu kabi tadbirlarning ko'plab o'tkazilishi yoshlarning qiziqishlari va intilishlariga bog'liqdir.

Aziz yoshlari! Xotira va Qadrlash kunida urush faxriylarini, bizning tinchligimiz yo'lida shahid ketganlarni yodga olib, xotirlashni sira unutmaylik.

*Nargiza BILOLOVA,
O'z.MU jurnalistika
fakultetining
1- guruh talabasi.*

SUYUKLI NABIRAMAN

Buvijonim Qumriniso aya To'raqulovani Jizzax shahrida, tumanda, qolaversa, viloyatda ham ko'pchilik yaxshi taniydi. Chunki buvijonim juda ajoyib insonlar. Samarqand Davlat Universitetini tamomlab, Jizzax shahridagi Narimonov nomli maktabda uzoq yillar davomida nemis tilidan saboq bergenlar. Marhum bobom Ubaydullo To'raqulov ham o'ta ziyoli, fidoyi inson bo'lib, rahbarlik lavozimlarida ishlab kelganlar. Buvijonim hamisha ularning yonlarida bo'lib, zahmatli ishlarida ko'makchi bo'lганlar. Barcha yumush va tashvishlaridan ortib, biz nabiralari uchun ham vaqt ajratardilar. Ulardan eshitgan ertaklarim, maqol va matallarim hali-hanuz yodimda. Ularning pazandaliklarini aytmaysizmi? Pishirgan taomlari og'zingizda eriydi. Biror ish qilishdan avval ular bilan maslahatlashib olamiz. Buvijonim kattakon oilamizning faxri, fayzi desam mubolag'a qilmagan bo'laman. Men shunday mehribon buvijonim borligidan, ularning eng suyukli nabiralari ekanligimdan faxrlanaman. Hamisha shunday shodon va quvnoq bo'lib yurishlarini tilayman.

Visola NAVRO'ZOVA,
1-Toshkent Davlat Tibbiyot
Institutining
2 - bosqich talabasi.

BOBOMIZ TUG'ILGAN KUN

Men sevimli shoirimiz G'ofur G'ulom nomi bilan ataluvchi maktabda tahsil olaman. Shu kunlarda shoir bobomizning tug'ilgan kunlarini keng nishonlayapmiz. Yaqinda ustozimiz Farida opa Atametova rahbarligida G'. G'ulomning uy-muzeyiga sayohat qildik. Shoirimizning qizlari Olmosxon opa bizni iliq qarshilab, juda qiziqarli hikoyalar so'zlab berdilar. Muzey eksponatlarini tomosha qilib, Olmosxon opamizni uchrashuvga taklif qildik.

Kuni kecha maktabimizda o'tkazilgan bobomizni xotirlash kechasiga bergan va'dalariga vafo qilib Olmosxon opamiz mehmon bo'lib keldilar. Shuningdek,

mahallamiz oqsoqoli Fotix aka Asqarov, maktabimiz direktori Kozim aka Agzamov, mahalla faollari, ottonalarimiz qatnashishdi. Biz G'.G'ulomning she'rlari, hikoyalaridan o'qidik. Kuy va raqlar ijro etib, yig'ilganlarni xushnud etdik.

Bayramda men G'ofur G'ulomga bag'ishlab yozgan she'rimni o'qidim. She'rim hammaga yoddi. Ayniqsa, Olmosxon opaga juda ma'qul bo'ldi. «Bu she'ringni men muzej eksponatlari orasiga qo'shib qo'yaman», dedilar opa mammun bo'lib.

Dilafruzbonu USMONOVA,
Shayxontohur tumanidagi

169 - maktabning
5 - «V» sinf o'quvchisi.

XOTIRA KECHASI

9 may - Xotira va Qadrlash kuni munosabati bilan Toshkent shahar Sobir Rahimov tumanidagi Botir Zokirov nomli 46 - maktabda katta yig'ilish o'tkazildi. Ushbu tadbiriga maktabda ishlab, hozirgi kunda nafaqaga chiqqan o'qituvchilar, ikkinchi jahon urushi qatnashchilar, mahalla oqsoqollari taklif etildilar. Maktab o'quvchilari tomonidan ijro etilgan turli chiqishlar she'r va qo'shiqlar kecha qatnashchilarining ko'nglini xushnud etdi. Kechani maktab direktori Ma'mura Yormuhamedova keksa avlod

vakillariga bag'ishlangan nutq bilan ochib berdi. Mehmonlar esa o'zlarining uzoq yillik ish faoliyatlarini urush xotiralaridan o'quvchilarga so'zlab berdilar. Kecha so'ngida mehmonlarga esdalik sovg'alari ulashildi. Yig'ilishda qatnashgan qariyalar qo'llarida guldasta ko'targan holda yurtimizda doimo tinchlik bo'lishini tilab, xushnud kayfiyatda uylariga tarqaldilar.

Zulfizar SODIQOVA,
Toshkent shahar,S. Rahimov
tumanidagi 243 - maktabning
8 - «A» sinf o'quvchisi.

MENING ORZUIM

Men kurashchi bo'lishni, yurtimiz nomini jahon sport maydoniga olib chiqishni orzu qilaman.

Kurash - qadimiy milliy sport turimizdir. Bugungi kunda kurashimizni jahon tanolmoqda. Bu quvonarli hol, albatta. Men maktabimizda tashkil etilgan kurash to'garagiga anchadan buyon qatnashib kelaman. Yaqinda tuman miqyosida o'tkazilgan yosh

polvonlar musobaqasida faxrli 2-o'rinni qo'lga kiritdim. Hademay yana musobaqa bo'ladi. Men unga katta hozirlik ko'ryapman. Maqsadim - 1-o'rinni qo'lga kiritish.

Ahmadjon TURDIBOYEV,
Farg'ona viloyati,
Bog'dod tumanidagi
1- umumta'lim maktabining
5- «G» sinf o'quvchisi.

Maktabimizning boshlang'ich tashkiloti tuman «Kamolot» yoshlar ijtimoiy harakati kengashi bilan hamkorlikda Respublikada birinchilardan bo'lib «Kamolot»ni bilasizmi?» ko'rik - tanlovini o'tkazdi. Ushbu tanlovda maktabning 7 - «A» sinf o'quvchilaridan tashkil topgan «Umid» va «Nihol» guruhlari o'zaro bellashdilar. Ular besh shart bo'yicha o'zlarining bor bilimlarini

namoyon qildilar. Ko'rik - tanlovda faol qatnashgan N. Adasheva,

haqida juda ko'p narsalarni gapirib berdilar. Ko'rik-tanlov yakunida maktabning ma'rifat va ma'naviyat ishlari bo'yicha direktor o'rinnbosari O'. Shoymardonova g'oliblarga «Faxriy yorliq»lar topshirdilar.

"KAMOLOT"NI BILASIZMI?

D. Ahmadjonova, N. Usmonov, SH. Mullaboyev, S. Xolmirzayeva, E. Ahmedov, M. Tojiboyev, D. Jamolova, X. Isaqova, Z. Olimova, X. Olimovalar yig'ilganlarga «Kamolot»

*Dilshod TOBAROV,
Namangan viloyati,
Yangiqo'rg'on tumanidagi
T.Madrahimov nomli 23-
o'rta maktabning «Bolalar va
o'smirlar» yetakchisi.*

Poytaxtimizning Mirzo Ulug'bek tumanida 35 ta maktab bor. Bu maktab o'quvchilarining aksariyati bo'sh vaqtlarini tumandagi Qo'shimcha ta'limga jumadasiga to'garaklarda, klublarda o'tkazadilar.

Ayni kunlarda majmuada 272 ta to'garak, o'ndan ortiq klublarda ikki mingdan ortiq o'quvchilar ana shu to'garaklaru klublarda bilim olish, hunar egallash bilan bandlar.

Ayniqsa, «Shodlik»,

«Nihol», «Sardor», «Yoshlik», «Mir Chudes» kabi klublarda hamda «Zardo'zlik», «Badiiy kashtachilik», «Tasviriy san'at», Chet tili kabi to'garaklarda o'quvchilar gavjum.

Bolalar tuman, viloyat hatto Respublika miqyosida bo'ladigan barcha tadbirlarda faol ishtirok etyaptilar. Unda faxrli o'rnlarni egallab, o'z ustozlarining ishonchini oqlayaptilar.

Mirzo Ulug'bek tumanı qo'shimcha ta'limga majmuasida o'quvchilar uchun barcha sharoitni yaratib berishda bosh mudira Gulra'no opa

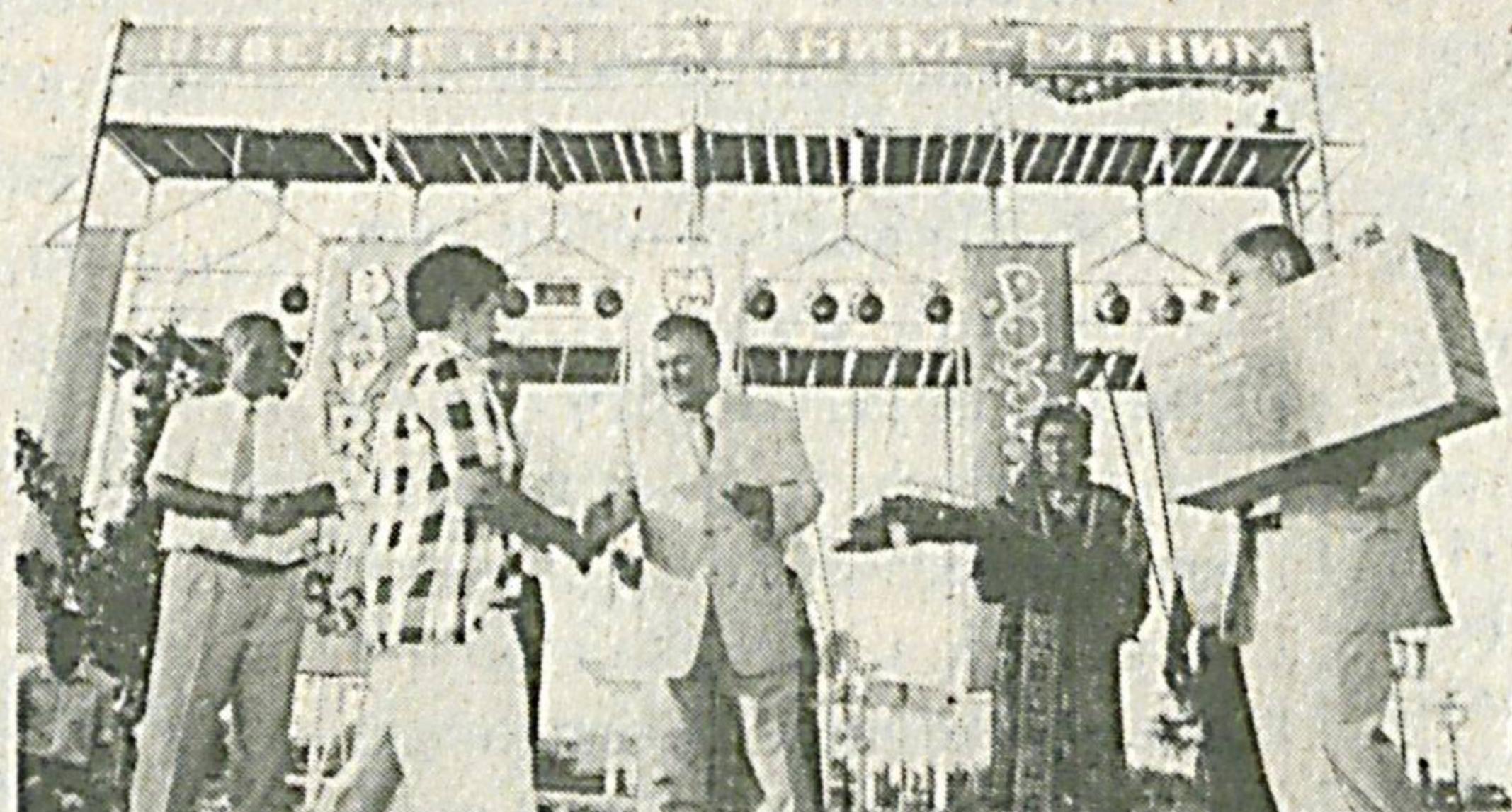
MAJMUADA ISH QIZG'IN

Abdurazzoqovaning xizmatlari katta bo'lyapti. Ularning sa'yi-harakatlari

tufayli ma'naviyat va ma'rifat markazi, tabiat muzeyi, qator to'garaklar va klublar tashkillandi. Bilimdon, talabchan ustozlarni jalb etdi.

Ulardan bilim va hunar o'rganayotgan o'quvchilarga va albatta ustozlarga keyingi ishlarida ko'plab yutuqlar tilab qolamiz.

*Shirmonoy ASRANOVA,
ma'naviyat va ma'rifat uslubchisi.
Suratlarda tadbirdan lavhalar.*

I. Muqaddima

Ushbu Konvensiyaga ishtirokchi davlatlar,

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Nizomida e'lon qilingan tamoyillarga muvofiq, jamiyat barcha a'zolarining o'ziga xos bo'lgan qadr-qimmati, teng va tinchlikni ta'minlashning asosi ekanligi e'tirof etilganini hisobga olib,

Birlashgan Millatlar Tashkilotining xalqlari Nizomda insonning asosiy huquqlariga, inson shaxsining sha'ni va qadr-qimmatiga bo'lgan o'z ishonchlarini tasdiqlaganliklari hamda ijtimoiy taraqqiyot va turmush sharoitlarini yaxshilash borasida ko'maklashishga ahd qilganliklarini e'tiborga olib,

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Inson huquqlari umumiyligi deklaratsiyasi va inson huquqlari to'g'risidagi xalqaro hujjatlarda har bir inson mazkur hujjatlarda ko'rsatib qo'yilgan huquq hamda erkinliklarga, irqi, terisining rangi, jinsi, tili, dini, siyosiy yoki boshqa e'tiqodlari, milliy yoki ijtimoiy kelib chiqishi, mulkiy ahvoli, tug'ilishi yoki boshqa holatlar bilan bog'liq belgilarga ko'ra har qanday tafovutdan qat'iy nazar, ega bo'lishini e'lon qilganligi va rozilik bildirganligini e'tirof etib,

Birlashgan Millatlar Tashkiloti Inson huquqlari umumiyligi deklaratsiyasiga bolalar alohida g'amho'rlik va yordam huquqiga egadirlar, deb e'lon qilganligini eslatib,

Jamiyatning asosiy tashkiloti hisoblanmish oila va tibbiy muhitga uning barcha a'zolari, ayniqsa, b'lalar o'sib-ulg'ayishlari va farovonlikka ega bo'lishlari uchun

jamiyat doirasidagi majburiyatlarni o'z zimmasiga to'liq oladigan bo'lishiga erishish maqsadida zarur himoya va yordam bilan ta'minlanishi lozim ekanligiga ishonch hosil qilgan holda,

bolaning shaxsi sog'lom va har tomonlama uyg'unlashgan holda kamoloti uchun u oila g'amxo'rligida, baxt, mehr-muhabbat va ongli tushunish vaziyatida o'sishi zarurligini e'tirof etib,

bola jamiyatda mustaqil hayotga

muhofaza va g'amxo'rlikka, binobarin, tug'ilguncha va tug'ilgandan keyin ham munosib darajadagi huquqiy himoyaga muhtoj» ekanligini e'tiborga olib,

Ijtimoiy va huquqiy tamoyillar to'g'risidagi deklaratsiyaning bolalar himoyasi va farovonligi, ayniqsa, bolalarni milliy va xalqaro darajalardagi tarbiyalashga berish hamda asrab olish paytidagi himoyasi va farovonligiga doir

BOLA HUQUQLARI TO'G'RISIDAGI KONVENTSIYA

to'la tayyorlanishi va Birlashgan Millatlar Tashkiloti Nizomida e'lon qilingan g'oyalar ruhida, ayniqsa, tinchlik, qadr-qimmat, sabr-toqat, erkinlik, tenglik va birdamlik ruhida tarbiyalanishi

lozimligini hisobga olib,

bolani mana shunday alohida himoya qilish zarurligi 1924 yilgi Bola huquqlari Jeneva deklaratsiyasida va 1959 yil 20 noyabrda BMTning Bosh Assambleyasi tomonidan qabul qilingan Bola huquqlari deklaratsiyasida ko'zda tutilganligi va Inson huquqlarining umumiyligi deklaratsiyasi, Fuqarolik va siyosiy huquqlar xalqaro hujjatida (jumladan, 23 va 24 - moddalarda), iqtisodiy, ijtimoiy va madaniy huquqlar to'g'risida xalqaro hujjatda (jumladan, 10 - modda), shuningdek, ixtisoslashgan muassasalar hamda bolalarning farovonligi masalalari bilan shug'ullanuvchi xalqaro tashkilotlarning Nizomlari va tegishli hujjatlarda e'tirof etilganligini e'tiborga olib,

bola huquqlari deklaratsiyasida ko'rsatib o'tilgandek, «bola, agar u jismoniy va aqliy jihatdan kamolotga yetishmagan bo'lsa, maxsus ravishda

qidalarga, Birlashgan Millatlar Tashkilotining balog'atga yetmagan bolalarga nisbatan odil sudlovni amalga oshirishga taalluqli eng kam qidalari («Pekin qidalari») va favqulodda holatlarda va qurolli mojarolar davrida ayollar va bolalarni himoya qilish to'g'risida deklaratsiya qoidalari tayanib,

jahondagi barcha mamlakatlarda nihoyatda og'ir sharoitlarda yashayotgan bolalar borligi hamda ular alohida e'tiborga muhtoj ekanliklarini e'tirof etib,

bolaning himoya qilinishi va uyg'un ravishda rivojlanishi uchun har bir xalqning an'analari va madaniy qadriyatlarini muhim ahamiyat kasb etishini munosib tarzda hisobga olib,

har bir mamlakatda, jumladan, rivojlanayotgan mamlakatlarda bolalarning turmush sharoitlarini yaxshilash uchun xalqaro hamkorlik qilishning muhimligini e'tirof etib,

quyidagilar haqida kelishib oldilar;

I QISM

I - modda

Ushbu Konvensiyaning maqsadlari uchun 18 yoshga to'lgan har bir inson zoti, agar bolaga nisbatan qo'llanadigan qonun bo'yicha u ertaroq balog'atga yetmagan bo'lsa, bola hisoblanadi.

Bu olim haqida u bilan uchrashib, suhbatlashgan jurnalist Yaroslav Golovanovning hikoyasini keltirgan ma'qul.

Chexoslovakiyalik bir jurnalist do'stim bilan suhbatlashib o'tirar ekanmiz, umumiyanishlarimizni birmabir eslay boshladik.

-Xo'sh, Begounek qalay yuribdi?- deb so'radim bir payt.

-Vafot etib ketdi...

Shu lahzadayoq 1967 yili Pragadagi uchrashuvimiz yalt etib ko'z oldimda jonlandi.

"VAQTNI"

Yadro tadqiqotlari instituti, tuvaklardagi allaqanday o'simliklari kitoblarga liq to'la xona... Ochiq chehrali, mayin va ohista so'zlovchi xona sohibi - Chexoslovakija Fanlar akademiyasining akademigi Frantishek Begounek... Mana, u ham olamdan o'tdi...

-Tarixiy odam edi, - deb qo'ydi do'stim. Ha, Begounek chindan ham tarixiy odam edi.

-O'ziga xos tarixni yaratdi va o'zi tarixda qoldi.

Begounek butun hayotini o'zining tengdoshi bo'lgan radiologiya faniga bag'ishladi. Tabiiyki, olim bu soha tarixini boshdan -oyoq yaxshi bilar, chunki o'zining hayot yo'li ham aynan o'sha davrda shakllangan edi-da.

Pragadagi o'sha suhbatimizda Begounek uchratgan odamlar haqida, insonga ato etilgan g'aroyib qobiliyat - odamlarni, mamlakatlarni, butun jahonni tajriba va bilim yo'lida olg'a yetaklovchi betizgin qiziqish tuyg'usi to'g'risida so'z yuritgandik.

ABADIYAT ARDOQLAGAN ALLOMALAR

Ushbu ruknni Rustam OBID olib boradi

Ro'paramda bir vaqtleri Mariya Kyurining yo'l-

taqlid qilsa, yanada ma'qulroq bo'lardi.

**Bilimim shu yerga yetib keldikim,
Bilimsizligimni endi tushundim.**

Abu Shukur Balxiy

yo'riqlari va o'gitlarini tinglagan, oradan ancha yillar o'tgandan so'ng asboblarga qarab, olis- olislardagi atom portlashlarini qayd etgan odam o'tirardi. U atom daryosi manbalarini eslar va hozirgi davrda uning toshqin oqimi tamaddun sohillarini yuvib

haqimda nima ham deyishim mumkin? Endi bu to'g'rida... - Begounek qalin ko'zoynagi orqali menga qaragancha ohista gap boshladi. - Shu yerda, Pragada o'qidim. Universitetni bitirgach, Parijga jo'nab ketdim. Radioaktivlik hodisasi meni juda-juda qiziqtirardi. E xudo, o'sha yillari noma'lum nurlar

Y a x s h i s i ,
hayoti to'g'risida
olimning o'zi
hikoya qilib bera
qolsin...

- O ' z i m

alovida ajratib olib erkalamas, xodimlarining barchasiga doimo bir xilda e'tiborli bo'lardi. Tushunayapsizmi, ana shu doimiylik hamma narsadan muhimroq. Nafaqat ilmiy izlanishlarimiz, balki kundalik turmuishimiz qanday kechayotganiga ham qiziqardik. Yo'q, ataylab ko'nglimizga qo'l solmasdi. Shunchaki, u bilan yonmayon borayotgan odamlar kimligiga qiziqardi. Ehtimol, u o'zi kashf etgan radiy elementining taqdiri og'ir, ammo kelajagi buyuk bo'lishini yurak-yuragidan sezgandir, hayotining mazmuniga aylangan bu tadqiqotlarni undan keyin davom ettiruvchi odamlar

Yozishmagani

ketmasligi
u c h u n
odamlar naqadar hushyor
bo'lishlari kerakligini yaxshi
tushunardi.

to 'g'risida
nimalarni yozishmagani
deysiz! Parijda esa Mariya
Kyuri ishlar, bu shahar sirli
nurlar poytaxtiga aylangan

Bu inson uzoq umri mobaynida halol yashab o'tdi. Har qanday yosh olim unga havas qilsa arziydi. Mabodo buning o'rniغا

edi.

Mariya Kyuri... Baland bo'yli, qomati kelishgan, qat'iy tabiatli ayol edi. Shogirdlaridan hech kimni

qandayligini
b i l g i s i
kelgandir...

Shogirdlari o'qishni bitirib, tarqalib ketishganda ham Parij bilan aloqa uzilmasdi. O'zaro xat yozishib turishar, Mariya ularga doimo yordam berib borardi. Tahsil qayerda tugaganiyu Mariya Kyurining murabbiyligi qayerdan boshlanganini tushunish qiyin. Uning institutida ilmiy ish hamisha tahsilga aylanib ketar, tahsilni esa ilmiy ishdan ajratib bo'lmashdi. Har birimizning o'z vazifamiz, o'z mavzuimiz bor edi. Menimcha, bundan yaxshiroq tizim bo'lmasa kerak...

Men 1922 yili Parijdan Pragaga g'ayrat -shijoat va ishslashga katta ishtiyoq bilan qaytib keldim. M. Kyurining qo'llab-quvvatlashi tufayli Radiologiya institutini tashkil

qildim. Bu shunchaki davr talabiga moslashuv emas, Chexoslovakiyaga shunday institut allaqachon kerak edi. Chunki o'sha yillardayloq Yaximovdagagi mashhur uran konlari ishlab turardi. Men u yerda qariyb bir yil ishladi. Svornost chashmasi suvi hamda tog' jinslarining radioaktivligini aniqladim.

1926 yili mashhur norveg sayyohi Rual Amundsen «Norvegiya» dirijablida Shimoliy qutbga uchishga qaror qildim. Shunday ekspeditsiyalarda ishtirok etishni men juda-juda xohlardim. Biroq... Bunday safarda qatnashishni so'rab murojaat qilgan yosh chex olimida qanday umid bo'lishi mumkin, axir? Hech qanday albatta. Betizgin istak-xohish, to'lib-toshib yotgan g'ayrat shijoat bor, ammo mablag' yo'q edi. Ana shunda Mariya Kyuri Prezident Masarikka

ammo biz baribir qutb ustidan uchib o'tdik...

Qaytishda «Italiya» dirijabli halokatga uchrab, ekipajning bir qismi halok bo'ldi. General Nobile bilan katta motorist Chechionin oyoqlari singan edi. Mening yana omadim kelib, omon qoldim.

(Shu o'rinda U.

Nobilening F.Begounek haqidagi so'zlarini keltirib o'tmasak bo'lmas... «Boshimizga tushgan eng og'ir damlarda u ma'naviy quvvatini, metin irodasini va jo'shchin g'ayratini ko'rsata bildi... Baxtsizlikka uchragan o'rtoqlarining hech biriga dimog'dorlik bilan muomala qilmadi... Hech qachon, hech qanday ishdan bosh tortgani yo'q, menimcha, bu - inson va olim uchun eng katta maqtov bo'lsa kerak... Och qolgan, qo'llari qurumdan qorayib ketgan, deyarli yalangoyoq

insonshunoslik universiteti, balki ajoyib maktab vazifasini o'tadi. Yana shu bilan faxrlanamanki, og'ir sharoitlarda va hozirgi tushunchalar bo'yicha o'ta

Buyuk kishilar olmos yanglig' noyob va shu qadar serjilodir.

Sharq naqli

jo'n bo'lgan asboblar yordamida olgan ma'lumotlarim hali-hanuz o'zining ilmiy qimmatini yo'qtgani yo'q.

Pragaga qaytgandan so'ng yana o'z ishimni davom ettirdim. Hozirda tadqiqotlarimizning quyidagi bosh yo'nalishlarini ko'rsatib o'tish mumkin: tashqi muhit-atrof tabiatni asrash; yadro qurilmalarida ishlashda odamlarni nurlanishdan muhofaza qilish; radioaktiv fondni o'lchash; materiallar va asbob-uskulalar ni himoyalash.

Yadro tadqiqotlari institutida atom reaktori ishlab turibdi. Bizni uning ishi nafaqat yonidagi ob'yeqtarga, balki reaktordan 10-12 chaqirim masofadagi va «toza» ligi aniq zonaga qanday ta'sir ko'rsatishi qiziqtiradi. Mana olti yildirki, har 7-14 kunda tuproqdan namuna olamiz. Havo filtrlarida to'planib qolgan moddalarni yig'ib, tahlil qilamiz.

Raqamlarni o'zaro qiyoslash qanchalik qiziqarli bo'lsa, ular ustida bosh qotirish shunchalik foydali. Keyingi olti yil mobaynida radiatsiyaning tabiiy foni reaktor tufayli zarracha oshgani yo'q. Lekin grafikdagi tekis egri chiziqda sinishlar bor. Bunga esa reaktor emas, bombalar aybdor. Ha, qayerdadir olis-olislarda o'tkazilgan yadro sinovlarini biz shu yerda, Pragada qayd etganmiz. «Sovuq urush» ning eshitilmas radioativ aks-

sadosi Yevropa markaziga ham yetib keldi. Sinovlar ta'qiqlangandan keyin esa radiatsiya foni darajasi o'n marta kamayib ketdi. «Tinchlik» so'zini raqamlar tiliga tarjima qilganda ana shunday manzara namoyon bo'ladi. Siyosatdan ajratilgan «sof» ilm-fan haqida gapireshganda, ochig'i, kulgim qistaydi. Ha, tabiatning inson kashf etgan qonunlari butun bashariyatning mulkidir va haqiqat mamlakatlar chegarasidan ruxsatsiz o'tadi. Sahroi Kabir va Xitoydagagi atom portlashlaridan keyin Pragadagi yomg'ir suvining tahlili ma'lumotlarini ko'zdan kechirar ekanman, beixtiyor chegaralar haqida o'yab ketaman...

Professor Begounek bilan xayrlashar ekanman, uni qayta ko'ra olmasligimni xayolimga ham keltirmagandim. O'zi, odatda shunaqa bo'ladi. Muayyan odamlarning hayoti va o'limi haqida gap borar ekan, bundan o'zları bexabar bo'lganlari ma'qulroqqa o'xshaydi. So'zining oxirida Begounek shunday dedi:

-Ayniqsa, yoshlikda hamma narsa hali oldinda, barchasiga ulguraman, deb yuriladigan paytda vaqtning qadriga yetish kerak ekan... Keksalar sergap bo'ladi, deyishadi. Lekin men ezmaliq qilmoqchi emasman. Men yoshlarni yaxshi ko'raman. O'zimning esa yakka-yu yagona ovunchog'im, yupanchim-kitob yozish.

Yozishni juda sevaman. Zotan, kitoblarimiz bizdan uzoqroq umr ko'radi va menga shunday tuyuladiki, har bir avlod o'zidan keyingi avlodga nafaqat topilgan faktlaru bilim kitobiga bitilgan satrlarni, balki o'z qalbining bir qismini, quvonchi-baxtingin bir parchasini qoldirishi kerak. Va hatto kelgusi avlodni ayab, o'zi qayerda qoqilganini ham tortinmay ko'rsatib o'tsin...

QADRILANG!

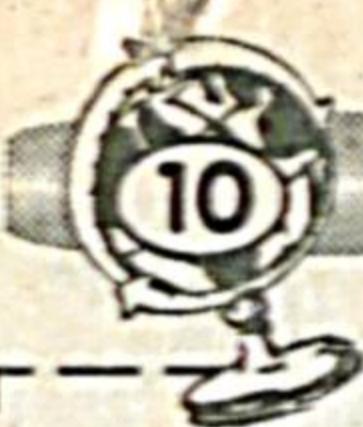
maktub yo'llab, menga pul berishlarini va... qutbga borish uchun ruxsat etishlarini so'rasi. Buni qarangki, ruxsat etishdi. Pul ham berishdi. To'g'ri, omadim keldi. Lekin tushunishimcha, omaddan tashqari biror nimani jon dilingdan xohlashing ham kerak ekan...

Afsuski, dirijabda qutbga yetib borolmadim, Shpitsbergen orolida qolib ishlashimga to'g'ri keldi. 1927 yil dekabrida esa italyalik mashhur sayyoh Umberto Nobile meni «Italiya» dirijabida o'tadigan ekspeditsiyada qatnashishga taklif etdi. 1928 yil 23 may kuni biz Shimoliy qutb tomon parvoz qildik. Ob-havo qo'nishga imkon bermadi,

yurgan chex olimi o'z asboblarini unutmasdi. Ularni halokatdan keyin qor ustidan topib oldi va parvoz paytidagi tadqiqotlarini endi muz ustida davom ettira boshladi...»)

1959 yili Pragada «Muz okeanidagi fojia» nomli kitobim bosmadan chiqdi. 1962 yili Moskvada uning ruscha tarjimasi chop etildi. Men bu kitobda o'zim ko'rgan va eslab qolgan barcha narsa to'g'risida hikoya qilgandim. Ruscha nashr men uchun alohida qimmatli, chunki bizni sovetlarning «Krasin» muzyorar kemasida ruslar qutqarishdi-da.

R. Amundsen va U. Nobile ekspeditsiyalarida ishlashim men uchun nafaqat

Vatan tuyg'usi bizlarga qadimiy meros. O'zbek millati millat bo'lib shakllanmasdan avval ham bizning yurtimizda yashagan xalqlar ham o'z yurtini bosqinchilardan fidoiylik bilan himoya qilishgan. Xususan, eramizdan avval Eron shohi

Amudaryodan
o'tib, ikki daryo
oralig'iida
joylashgan yurtimizga
hujum qilganda

To'marisning ko'rsatgan jasorati tillarda doston. Oddiy podachi Shiroq ham Vatan uchun, xalq uchun jonini fido qilish tuyg'usi ustivordir.

Arab istilochilar yurtimizga bostirib kelganda ham xalq noroziligi va ozodlik harakatlari tinmaydi. Xususan, Muqanna boshchiligidagi harakat butun yurt bo'ylab yoyiladi. XII asrda yurtimizga bostirib kelgan mo'g'ul bosqinchilari

ham xalqni ezish, milliy urf-odatlarni, qadriyatlarimizni yo'q qilishga intiladilar. Shunda ham ajdodlarimiz boshi egilmagan. Jaloliddin Manguberdi boshchiligidagi mo'g'ullarga qaqshatqich zarbalar berishgan. Amir Temur

Keltirilgan misollardan ko'rindiki, ajdodlarimiz erkparvar, vatanparvar, jangovor, fidoiy bo'lishgan.

Milliy mustaqillik g'oyalari fidoiy ziyorilar, shoir, yozuvchilarimizning qalbida, so'zida va har bir satrida aks etgan. Vatan uchun, xalq uchun bo'lган kurash yana qurbanlarga olib kelgan.

Abdulla Qodiriy, Usmon Nosir, Fitrat, Cho'lpon va yana qancha qancha Vatan o'g'lonlari yurtim deb, xalqim deb jon fido qilganlar. Bu harakatlar zoye ketmadi. Ajdodlar ongida, qonida Vatan sajdah kabi muqaddasdir» - degan shior qanchalik hayotiy va dolzarb ekanligini to'la isbotlaydi. Ajdodlarimiz ruhi hamisha bizga madadkor bo'lsin.

*Rohila MIRFAYZIYEVA,
Toshkent shahar,
Yunusobod tumanidagi
239 - maktab o'qituvchisi.*

"HECH KIMGA BERMAYMIZ SENI, O'ZBEKISTON!"

rahbarligida ajdodlarimiz buyuk davlatga asos soldilar.

Uxlab yotgan o'tmishni xotira uyg'otadi, deyishadi. Yurtimizda 9 may Xotira va Qadrlash kuni keng nishonlandi.

Barcha maktablarda bo'lgani kabi bizning maxsus maktab internatimizda ham bu kun o'zgacha tantana bilan kutib olindi. Bugungi tinch, farovon hayotimiz uchun jonlarini fido qilgan insonlarning ruhini yod etish, safimizda yurganlarning qadriga yetish bizning muqaddas burchimizdir, - deydi Toshkent shahar, Sobir Rahimov tumanidagi 100-maxsus maktab internatning 5-sinf

o'quvchisi Asolat Normatova. - Bobolarimiz bizga o'sha notinch kunlar haqida so'zlar ekanlar, bugungi osuda kunimizning qadriga yetmog'imiz kerakligini chin dildan his

fanlar podshosi matematika fanini juda yaxshi ko'raman. Undagi har bir mavzularni mustaqil takrorlab boraman. Kompyuter bilan juddiy shug'ullanayapman. Buning uchun esa ingliz tilini

KENJATOY - ERKATOY

qildik. Vatanimiz taqdiri - bu bizning taqdirimiz ekanligini tushundik.

Biz o'quvchilarning ayni vaqtagi vazifamiz o'qish, o'rganishdir. Shuning uchun ham bizning internatimiz o'quvchilari ko'proq bilim olishga intiladilar.

Ular qatorida men ham fanlarni puxta o'rganishga harakat qilyapman. Ayniqsa,

mukammal bilish kerakligini angladim. Shu sababdan ingliz tilini diqqat bilan o'rganyapman.

Oilada ot-onam, uch akam va menman. Bo'sh vaqtlarimda onamning uy yumushlariga ko'maklashaman. Sevimli, mehribon akalarim - Nodir, Jahongir va Botirlar uchun mazali pishiriqlarni pishirishni o'rganib

olganman. Ular menga juda mehribon. Darslarimda ko'maklashadilar. Gohida «kenjatoy- erktoy», deb ham suyishadi. Erkatoy deyishgani sari yaxshi, odobli qiz bo'lishga harakat qilaman.

Ha, aytmoqchi, bugun Asolatoyning tug'ilgan kuni. «Erkatoy»imizga biz ham sog'lik, omonlik, o'qishlarida omadlar tilab qolamiz.

*Muhabbat
MAQSUDOVA.*

MAKTABNI QO'MSAB

*Yillar o'tib, ortga qaytmaydi,
Ayriliqning eng so'nggi dami.
Oh, sinfdosh! Ajralmoq qiyin,
Qiynar meni hijronning g'ami.*

Maktab! Bag'ringda 9 yil o'qib, sening sinf xonalariningni, partalariningni tashlab ketgimiz kelmay, tark etib ketmoqdamiz. 9 yil davomida deyarli bir oila bo'lib ketgan sinfdoshlar bilan xayrlashmoqdamiz. Maktabni bitirish fursatlari yaqinlashmasdan avval, qani endi tezroq bitirsamu shu maktabdan ketsam, degan o'ylar bilan yurar edim. Endi esa maktab bilan birga bolaligimni, sho'xliklarimni tark etishni o'ylasam, atigi yana bir yil bo'lsa ham o'qishning iloji bo'lsa edi, deya orzu qilaman. Shu o'rinda bilibilmay ranjitgan sinfdoshlarimdan va ustozlarim Zamira opa Bo'riyeva, Aliya opa, Nasiba opa, Dilmurod akalardan uzr so'rayman. ...Va yana men uchun nihoyatda qadrli bo'lган bir insondan ham...

Xayr maktab, xayr sinfdosh. Xayr birinchi muhabbatim...

Farida BAXTIYOR qizi.

DO'STIMGA

Kechir do'stim, kechir azizim,
Senga dil so'z ayta olmadim.
Alam tilar yuragim, qalbim
Senga chin do'st bo'la olmadim.

Yolg'on, tuhmatlarga ishonib,
Sendan kechdim, yuzim o'girdim.
Yuragimdan sening ismingni,
Sening so'zlariningni o'chirdim.

Endi bildim sening qadringni,
Angladim men, nedir sadoqat.
Agar meni tushungan bo'lsang,
Kechir meni, kechirgin faqat.

Shahnoza OMON qizi.

AHIL SINF BO'LSAK EDI...

Biz bu yil maktabni, ya'ni 9 - sinfni bitiramiz. Hammaning orzu-o'ylari bo'lakcha. Sinfdosh qizlar juda ahil. Lekin qizlar bilan o'g'il bolalar ahil emas. Sababini tushunmaymiz. Ammo bilamizki, ko'pincha ayb biz - qizlardan o'tadi. O'g'il bolalarning to'g'ri muomalasini ham noto'g'ri qabul qilib, tez-tez janjallahib qolamiz. O'qituvchilarning aytishicha, agar qizlar bilan bolalar o'rtasidagi kelishmovchilik barham topsa, bu yilgi bitiruvchilar orasida eng oldi sinflardan biri biz bo'lar ekanmiz. Qani endi shunday bo'lsa...

Shu o'rinda doimo nimanidir talashib, fikrlarini to'g'ri tushunmay ranjitib yurganimiz uchun o'g'il bolalardan kechirim so'ramoqchimiz. Agar bir oy bo'lsa ham chin do'st bo'lib o'qisak, kelajakda maktab bitiruvchilari orasida eng ahil va mehr-oqibatli sinf bo'lishimizga ishonchimiz komil.

Nozima, Laylo, Shahista.

«Kechiring...» sahifasi gazetada o'z o'rnini topganidan buyon ko'plab o'quvchilar o'z ustozlaridan, sinfdoshdo'stlaridan kechirim so'rab, bizga maktub yo'llamoqdalar. Ularning aksariyati maktab bitiruvchilari bo'lib, oltunga teng damlarining naqadar qadrli ekanligini endi his qilayotganlarini bizga o'z maktublarida bildiradilar.

USTOZ BIZNI KECHIRGANMIKLAR...

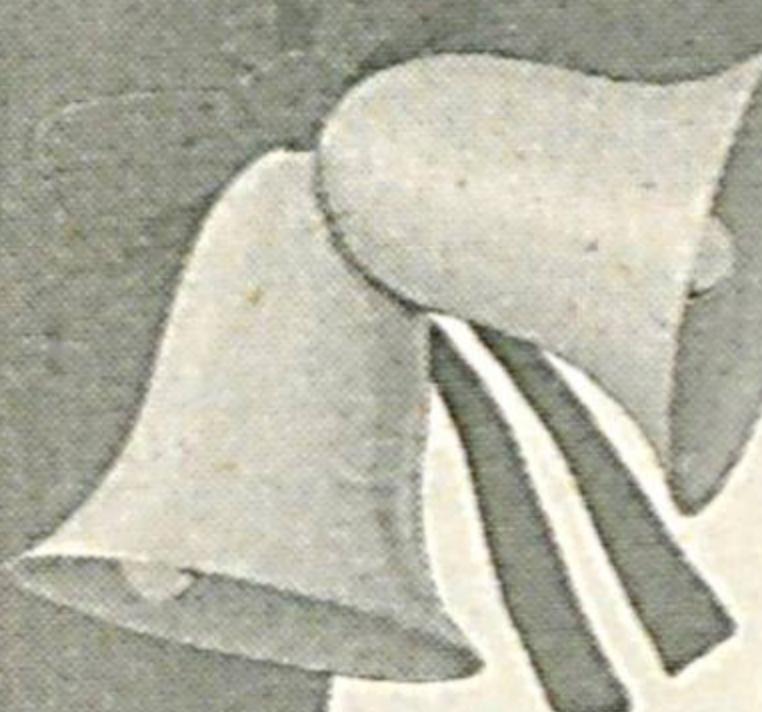
Maktabni bitirganimga ham 2 yil bo'ldi. Maktab davrida bo'lib o'tgan bir voqeа hech yodimdan chiqmaydi. Sinfdoshlarimning ham yodidan chiqmasa kerak. Ximiya o'qituvchimiz bizning maktabga endigina ishga kelgan edilar. Ular bilan munosabatimiz unchalik emasdi. Yangiliklari sababmiyo boshqa sababi bormidi, harqalay ularga boshqa o'qituvchilarga qaraganda o'zgacharoq muomala qillardik. O'sha kuni 4-soat ximiya darsi edi. Katta tanaffusdan so'ng darsga hamma kechikib keldi. 9 - sinfni bitirish arafasida bunday bemalol yurishimiz tabiiyki o'qituvchimizga yoqmadni. Bizga ozgina tanbeh bergan bo'ldilar. Biz esa sinfdosh bolalarning ular ustidan masharalab aytgan gaplariga qo'shilib kuldik. Darsga quloq solmadik.

Shunda shusiz ham to'lib turgan ekanlarmi, yig'lab yubordilar. O'zlarini yomon his qildilar chog'i, deraza yoniga borib tez-tez nafas ola boshladilar. Bolalar esa «Yana tushib ketmang, ehtiyyot bo'ling», deb kesatishdi. Shundan keyin o'qituvchimiz bizning sinfga dars o'tishdan bosh tortdi. Sababini sinf rahbarimizdan boshqa hech kimga aytmadim... Maktabni bitirishimizga bir oy qolganda nihoyatda qattiqko'l o'qituvchi bizga dars o'ta boshladi...

Hozir oradan ancha vaqt o'tdi. Lekin baribir qandaydir tuyg'u meni shu ustozdan kechirim so'rashga undadi. O'sha vaqtida aytilmagan gaplarim endi tilimga ko'chdi. Ayni vaqtida ularni qaysi maktabda dars berayotganlaridan bexabarman. Shunday bo'lsa ham o'sha o'yinqaroq sinf o'quvchilarini kechirishlarini istardim.

DILRABO, Toshkent.

RAHMAT USTOZ,

1. boshlovchi:

-Assalomu alaykum
aziz ustozi murabbiylar va
hurmatli ota-onalar!
Hush kelibsizlar!

2- boshlovchi:

-Assalom Mustaqil
O'zbekistonim,
Assalom qudratli,
nurli bo'stonim.
Qariyalar yiling muborak
bo'lsin,
Bizdek farzandlaring doim
sog' bo'lsin.

Aziz mehmonlar!

Boshlang'ich ta'limni bitirib
ketishimiz arafasida barcha
boshlang'ich sinf
ustozlarimizga

Hamma:

-Rahmat ustozi, ta'zim
muallim, deymiz.

(Ashula.)

1- boshlovchi:

Birinchi o'qituvchim, ular
bizga oq-qorani, yaxshi-yu
yomonni tanitib, jajji
qo'llarimizga ilk bor qalam
tutqazib, «Ona», «Vatan»,
«Ezgulik», «Baxt» kabi
so'zlarni yozishni
o'rgatganlar.

2- boshlovchi:

Kechagina maktab
ostonasiga ilmga chanqoq
qalblari, chanqoq ko'zları ila
qadam qo'ygan 4- «A» sinf
o'quvchilari bugun
boshlang'ich ta'limni bitirib,
yuqori sinfga o'tishayapti.

Maktabda hamma narsa
o'zgacha,

Maktabda dunyo

beg'ubor va soz.

Gullar to'shab qadamlarimga,
Meni qabul qiladi ustozi.
Kelishimni bilib tongdanoq,
Chug'urlashib o'ynaydi qushlar.
Mo'jizadek kunda ustozim,
Maktab haqida ko'raman tushlar.

1- boshlovchi:

-Ha, bizni komil inson bo'ling deb,
ilm-fanga dilimizda havas uyg'otgan
birinchi ustozlarni unutolmaymiz.

2- boshlovchi:

-Maktabimiz nomi ham
boshlang'ich sinf o'qituvchisi
Nuriddin Nosirov nomi bilan atalishi
ham bejiz emas.

Ular bilan bir safda mehnat qilib
o'tgan Tursunoy opa Muslimova,
To'lagan aka Yo'ldoshevlarini unutish
mumkin emas.

1- boshlovchi:

-Keling, hozir o'tgan ustozlar
ruhini yod aylasak-da, so'ng
kechamizni davom ettirsak.

2- boshlovchi:

-Boshlang'ich sinfda o'tgan

yillarimizni birma- bir eslab, shu
yillarda nimalar o'rganganimizni
sanab ko'raylik-chi.

Aytishadi-ku, yoshlikda olingan
bilim, toshga o'yilgan naqsh kabidir.

1- o'quvchi:

-Avvalombor, Vatanni sevishni,

unga doim sodiq bo'lishni o'rgandik.

2- o'quvchi:

Yurtim senga she'r bitdim bugun,
Qiyosingni topmadim aslo.
Shoirlar bor o'z yurtin butun
Olam aro atagan tanho.
Ular she'ri uchdi ko'p yiroq,
Qanotida gulgun diyori,
Bir o'lka bor, dunyoda biroq,
Bitilmagan dostondur bari.
Faqat ojiz qalamim manim,
O'zbekiston Vatanim manim.

3- o'quvchi:

Mustaqillik kuylayman seni,
Bor ovozim, kuylarim bilan.
Mustaqillik asrayman seni
Kerak bo'lsa qo'llarim bilan.
Xalqim, yurtim, boshingda Xumo
Uni asra, uchib ketmasin.
Qora kuchlar bordir doimo,
Toleingni hech zabit etmasin.
(*Tamg'a, Bayrog' ko'targan
o'quvchilar sahnaga chiqishadi*)
Bayrog'imda yulduzlar bor, oylar
bor,

Yashil rangda yashnab turgan
joylar bor.

Oqligidan oppoq tilak oylar bor
Xilpiragan sayin ko'zim quvnaydi
Yurtimizni dadil olg'a boshlaydi.
Tamg'amiz bor juda ko'rkar,
Yashnab turar xuddi ko'klam.
Bir yon paxta, bir yon bug'doy,
Vatan bizga aziz makon.

Ko'rganingiz ikki daryo -
Ona Amu va Sirdaryo.

O'rtadagi Xumo go'zal,
Baxt timsoli erur azal.

Oyyu yulduz parvonadir,

Hamma:

O'zbekiston yagonadir.

«Xumo qushi» qo'shig'i
yangraydi.

Ajdodlarimiz - faxrimizdir. Bizning
Vatan - botirlar vatani. Olimu
ulamolar vatani. (Tanbur nolasi
ostida Amur Temur, Alisher Navoiy,
Ulug'bek, Abdurahmon Jomiy

TA'ZIM MUALLIM.

siyemosidagi o'quvchilar chiqadilar.

Amir Temur:

Menkim mulk turonman

Amiru Turkistonman.

O'z yurtimning mashhuri

Jahon qilgan insonman.

O'tsa hamki asrlar,

Qadrimga yetdi avlod.

Tanitib jahon ichra,

Pok ruhimni etdi shod.

Ulug'bek:

-Aziz nevaralarim, men sizga matematikaga oid, falakshunoslikka oid, tarix va musiqa ilmlariga oid ilmu merosimni qoldirdim. Bu merosimni ustozlaringiz yordamida o'qing, o'rganing.

A.Jomiy:

Jahonda bo'lmasa, muallim agar,

Hayot ham bo'lmasdi go'zal bu

qadar.

1-o'quvchi:

Al-Buxoriy, At-Termizi, xazrat bizga

Ulug'begu, Al-Farg'oniy savlat bizga.

Amur Temur, Manguberdi davlat bizga

Ona xalqim, dono xalqim bizga inon.

2- o'quvchi:

Yurting do'stga öchiqdir bag'ri,

Alpomishning yovga qahri qahrimizdir.

Navoiyning Turkiy tili faxrimizdir

Ona xalqim, dono xalqim bizga inon.

1 - boshlovchi:

-Dono xalqimiz haqli ravishda ustoz otangdan ulug' deydi. Biz shogirdlar ham bu iboraga amal qilamiz. Siz mehribon ustozlarni doim e'zozlaymiz.

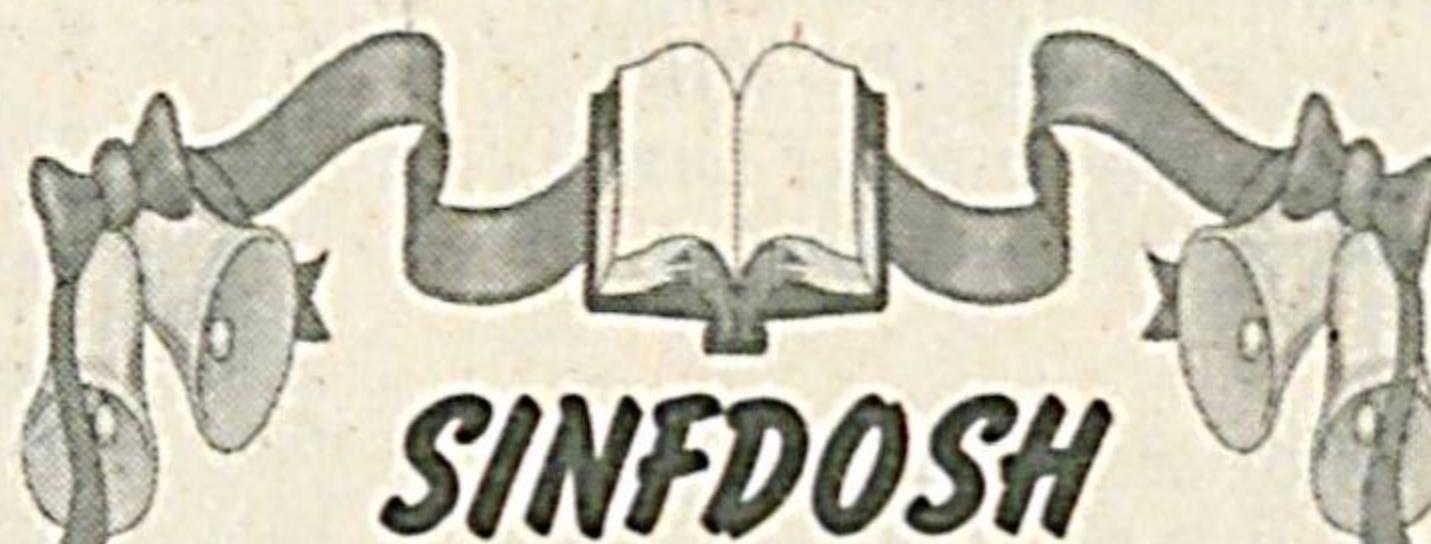
2 - boshlovchi:

-Hurmatli ustozlar va aziz mehmonlar! Biz ushbu kechada beshta nominatsiyalar bo'yicha

ustozlar ichida tanlov

o'tkazmoqchimiz.

1 - boshlovchi:

Eh, sinfdosh, sinfdosh,
Meni bilmaysiz aslo.
Qayg'uga berib bardosh
G'olib yuragim tanho.

Dardlarimni she'r qilib,
Tushiraman qog'ozga.
Orzu to'la yuragim
Doim shaydir parvozga.

Yozib bo'lsam, yo'q armon
Dildagi tuyg'ularni.
Ko'rmasa deyman jahon
Sira g'am-qayg'ularni.

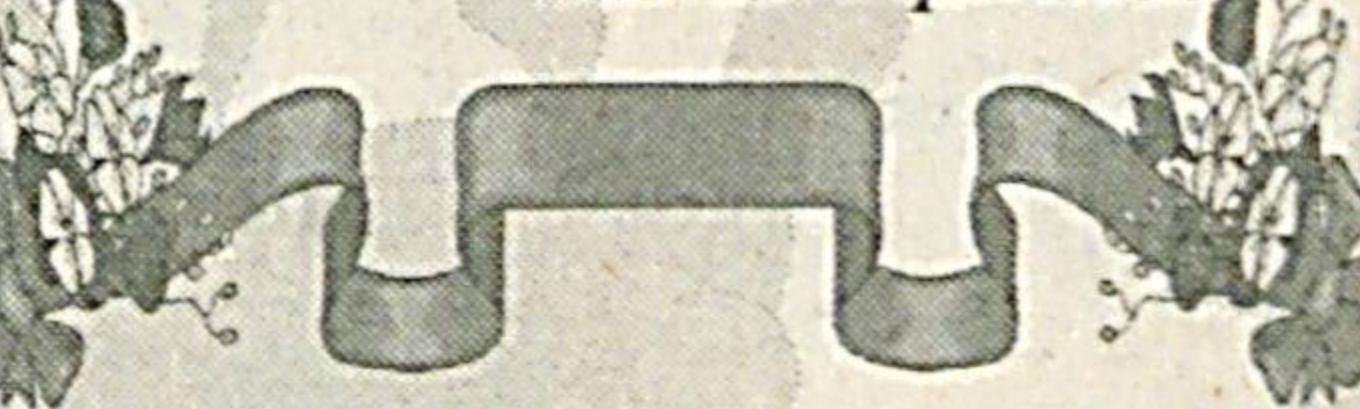
Eh, sinfdosh, sinfdosh,
Kel, qalbim ochay senga.
Senga bo'layin sirdosh
Sirdosh bo'l sen ham menga.

Kamoliddin JUMAYEV,

Qashqadaryo viloyati,

Yakkabog' tumanidagi

1 - ixtisoslashgan litsey-internat o'quvchisi.

Birinchi «Eng shirin so'z ustoz» nominatsiya g'olibini — aniqlab beradi.

2 - boshlovchi:

-Ikkinci «Eng yaxshi rus tili o'quvchisi» nominatsiyasi bo'yicha tanlov g'olibini — aniqlab beradi.

1 - boshlovchi:

-Uchinchi «Eng yaxshi ingliz tili o'quvchisi» nominatsiyasi bo'yicha tanlov g'olibini — aniqlab

beradi.

2 - boshlovchi:

-To'rtinchi «Eng chaqqon o'qituvchi» nominatsiyasi bo'yicha tanlov g'olibini — aniqlab beradi.

1 - boshlovchi:

-Beshinchi «Eng qo'li gul o'qituvchi» nominatsiyasi bo'yicha tanlov g'olibini — aniqlab beradi.

2 - boshlovchi:

-Aziz ustozlar! Sizlarni tabriklab dilimiz shod bo'ldi. Chehrangizdan doimo kulgu va tabassum arimasin.

1 - boshlovchi:

-Endi tabrik uchun so'z - bizning birinchi ustozimizga.

1 - boshlovchi:

-Ustozlar haqida qancha gapirsak ham oz. Bobomiz Alisher Navoiy tili bilan aytganda:

Haq yo'lida kim senga bir xarf o'rgatmish ranj ila,

Aylamak bo'lmas ado, oning haqin yuz ming ganj ila:

2 - boshlovchi:

Biz bugungi kechamizni barcha tengdoshlarimizga bir chaqiriq bilan tugatmoqchimiz:

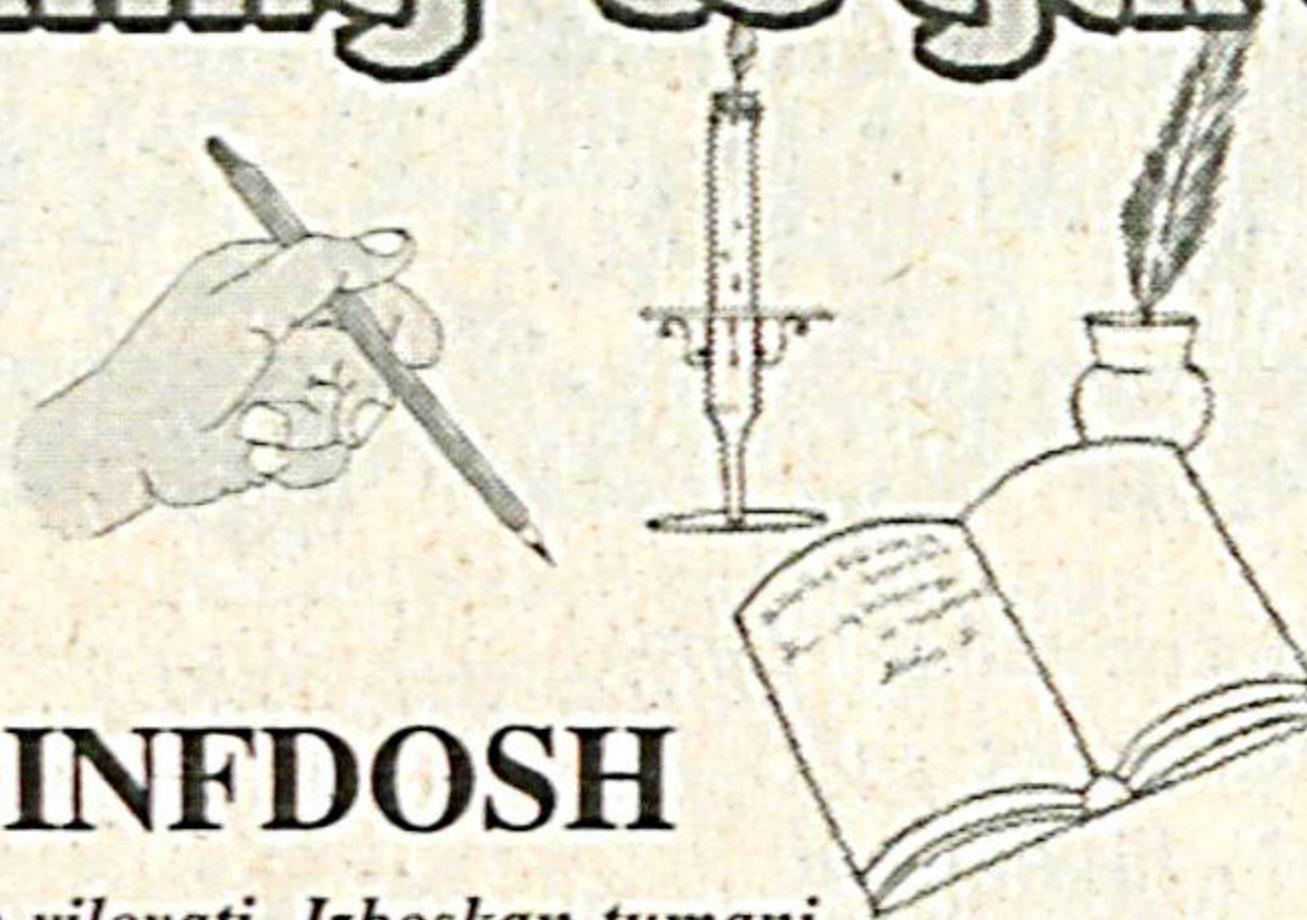
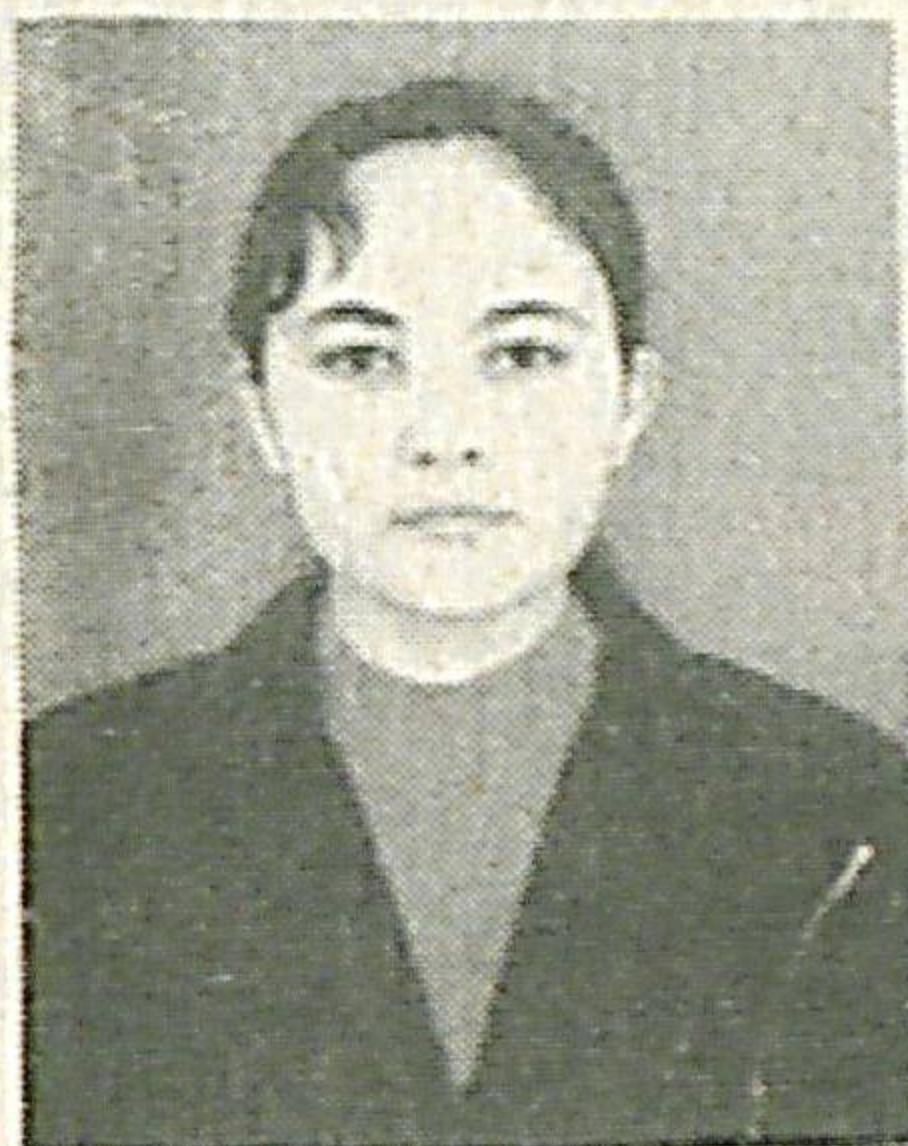
Aylanadi yerda charxpalak, Shoirona hikmatlar aytib.

O'qituvchini asrangiz andak,

U dunyoga kelmasdir qaytib.

*Viloyat HASANOVA,
273 - matabning
boslang'ich sinf
o'qituvchisi.*

Bizning to'garak

SINFDOSH

Andijon viloyati, Izboskan tumani, Lug'umbek qishlog'idagi 19 - o'rta maktabning 10 - «B» va 9 - «V» sinf o'quvchilariga bag'ishlayman.

Xijron mening sochlaram silar,
Yurak esa oh-nola qilar,
Qalbim visol onlarin tilar,
Sen qaydasan, quvnoq sinfdosh?

Shamol menga so'zlarin aytar,
Bulbul bitar senga baytlar,
Shodon edik o'sha paytlar,
Esingdami, eh sho'x sinfdosh?

Ustozlarim - qadrdonlarni,
Maktab nomli oshiyonlarni,
Quvnoq o'tgan visol onlarmi,
Sog'indim men, sen-chi sinfdosh?

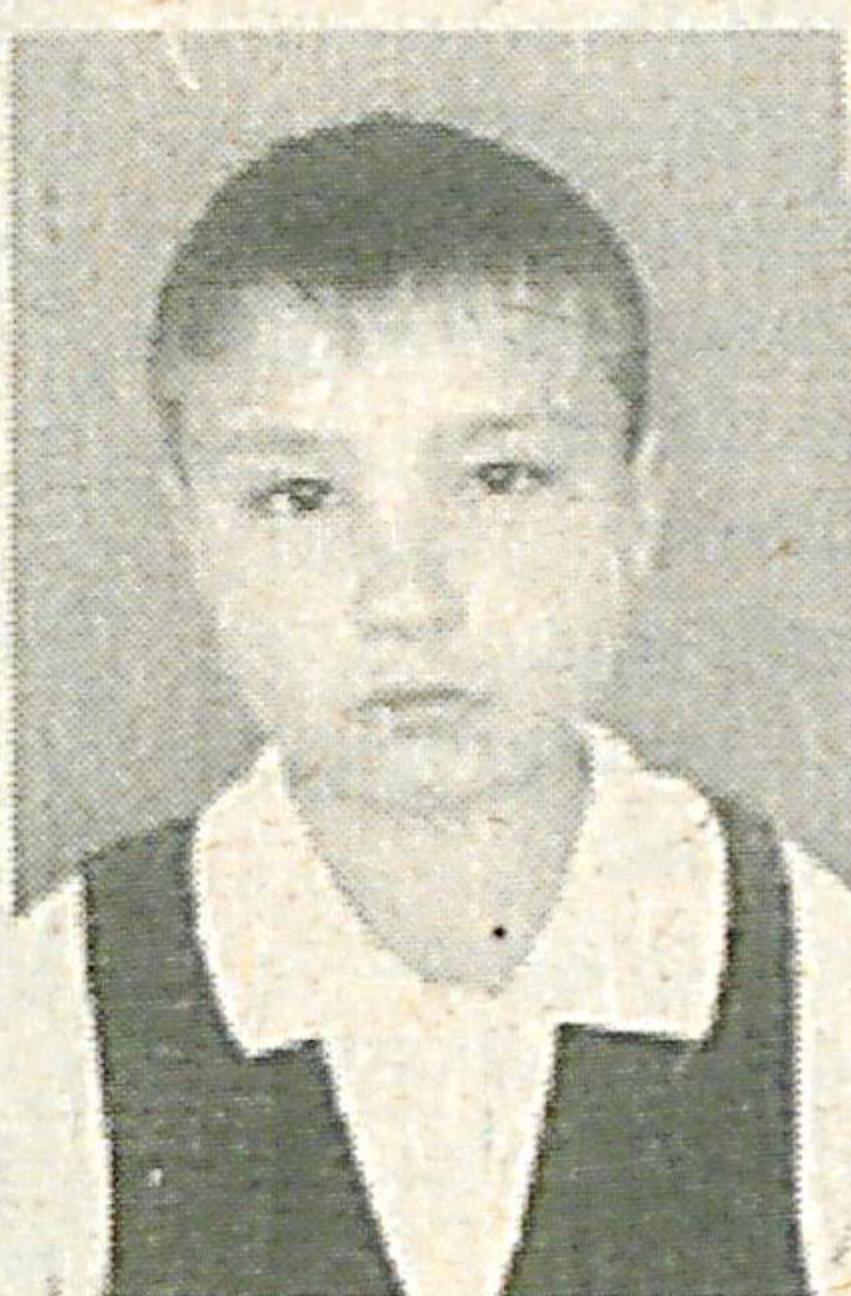
*Gulruhbegin SAYFIDDIN qizi,
Alisher Navoiy nomli Respublika
Nafis san'at litseyi o'quvchisi.*

Bulutlar ortidan kuladi quyosh,
Dillarga iliqlik berib har nahor.
Yurakda ajib bir hisni uyg'otar,
O'l kamga kelganda kelinchak bahor.

Tog'larda ochilgan alvon lolalar,
Terib ol, degandek o'g'il - qizlarga.
Goh yomg'ir tomchilar, goh quyosh boqar,
Barisi zavqu shavq berar bizlarga.

Ko'm-ko'k maysa yerni yoradi shu choq,
Osmonda bulutlar uchar arg'imchoq.
Tegmasin deb yomon ko'zlar bahorga,
Qadab qo'ygim kelar unga ko'zmunchoq.

*Iroda XAKIMOVA,
Shayxontohur tumanidagi
320 - maktabning 8 - «V» sinf o'quvchisi.*

MAJNUNTOL

Majnuntolginam,
O'zing yaxshisan.
Sochlari uzun,
Qizlar naqshisan.

Ariqlar bo'yi,
Sengadir makon.
Suvda bosh chaygan,
Novdang bir jahon.

Boshqalarga sen,
O'xshamaysan hech.
Ta'zim qilasan,
Bizga erta-kech.

*Hasanboy ISAQOV,
4 - sinf o'quvchisi.*

Buloqboshi tumanida «Uchtepa» deb nomlangan so'lim bir qishloq bor. Uning atrofidagi purviqor tog'lar, keng dalalar, xushmanzara bog'lar qishloq ko'runga ko'rk qo'shadi. Sof havosi dillarni yayratadi, ilhom bulog'ini toshiradi. Shundanmi, qishloqda joylashgan 28 - maktab o'quvchilari orasida she'riyat shaydolari talaygina. Fusunkor tabiat go'zalligidan zavqlanib yozgan she'riy mashqlarini ustozlari Xatichaxon Ibragimova, Hasanboy Hojiboboyevlarga ko'rsatib, maslahatlar olishadi.

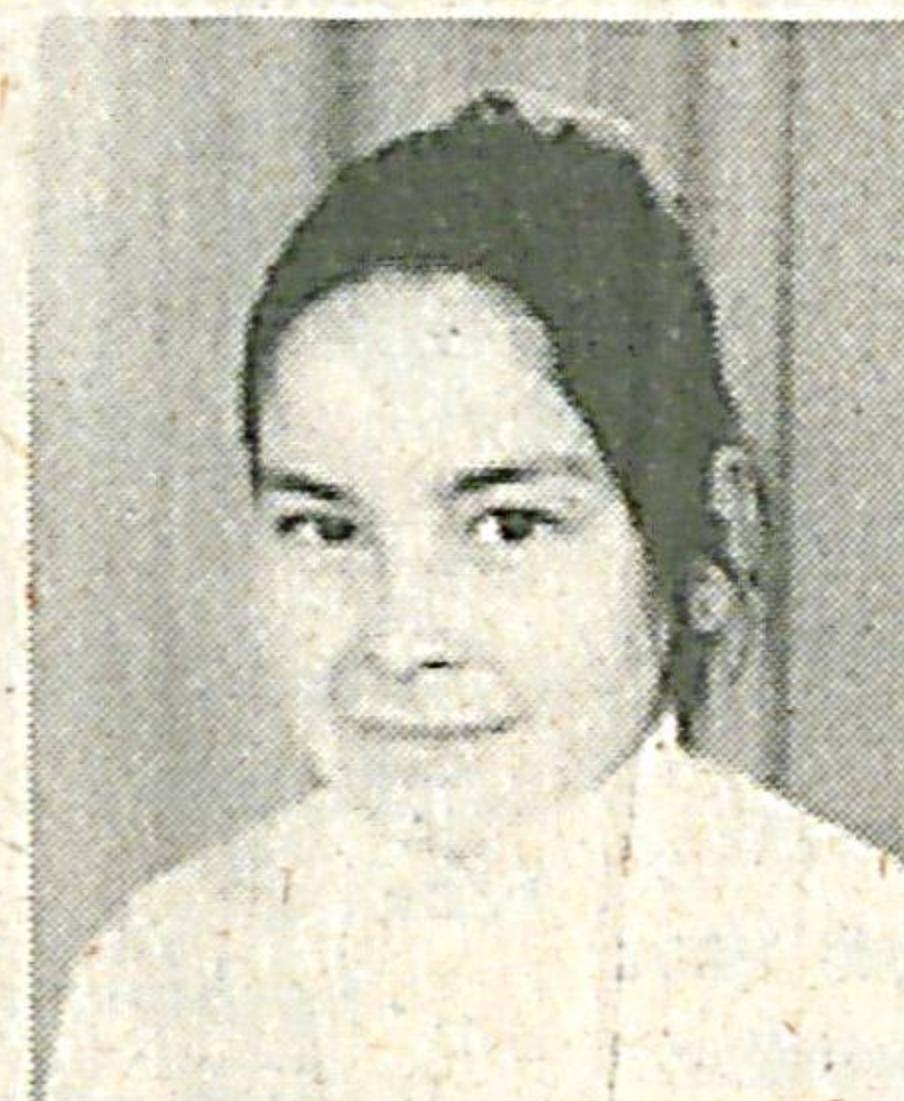
Quyida maktab qoshidagi «Yosh qalamkashlar» to'garagini eng faol a'zolari ijodidan namunalar o'qisiz.

NAVOIY BOBOMGA

So'z mulkinining sultonni,
Turkiy tilning posboni.
Besh asrkim tillarda,
Nomi yashar dillarda.

«Farhod va Shirin»larin,
«Layli va Majnun»larin,
Qayta-qayta o'qisak,
Tushunamiz sirlarin.

Bobomdan bizga meros,
«Xazoyinul maoniy».
Aslida-chi, bobomlar,
«Muallimi soniy».

*Hayotxon
ABDUPATTOYEVA,
6 - «V» sinf o'quvchisi.*

SOG'INDIM, BAHOR!

Bokira bir qizdek oq guldan,
Harir, nafis libos kiygansan.
Bulbullaring sho'x navo aylab,
To'qqiz oy kuttirib kelgansan.

Boychechakka aylanib
men ham,
Chiqdim seni
qarshilash uchun.
Quchog'ingni
sog'indim bahor,
Dilim yayrar bag'ringda
bu kun.

Olib kelding shodliklaringni,
G'am-anduhni,
qayg'uni olgin.
O'l kamizdan ketarsan bir kun,
Lek qalbimda
sen mangu qolgin.
*Nodira ERGASHEVA,
Mirobod tumanidagi
6 - Biznes maktab
o'quvchisi.*

BO'SH O'NIRMAV, BOSH QOTIR!

ENIGA: 1. ..., ..., yomg'ir. 5. So'z turkumi. 7. Ilmlar koni. 8. Insonlardagi tabiiy chiroy. 9. O'quvchilar uni har

kuni olishadi. 12. Eng aziz ne'mat. 14. Ulug' zot. 16. Vodiyyadagi shahar. 20. Otning suti. 21. Hafta kunlaridan biri. 23. Muallim, ustoz. 28. Ikki dars oralig'idagi vaqt. 30. Neksiya, Tiko, Damas. 32. Biror ishni qilish uchun ular kerak. 34. Hech narsani eshitmaydi.

36. Lozim, darkor. 39. Yerning yo'ldoshi. 40. Ko'p emas. 42. Tog'da o'sadigan o'simlik. 43. Omad, baxt, tole', zafar. 44. ... - mot. 45. Inson aql-farosati bilan nimadan farq qiladi. 47. Vaqt o'lchovi. 48. Padar.

BO'YIGA: 2. Sichqonning kushandas. 3. Dalil. 4. Sitrusli meva. 5. Qimmatbaho tosh. 6. Qizlar ismi. 8. Sabzavotlardan biri. 10.

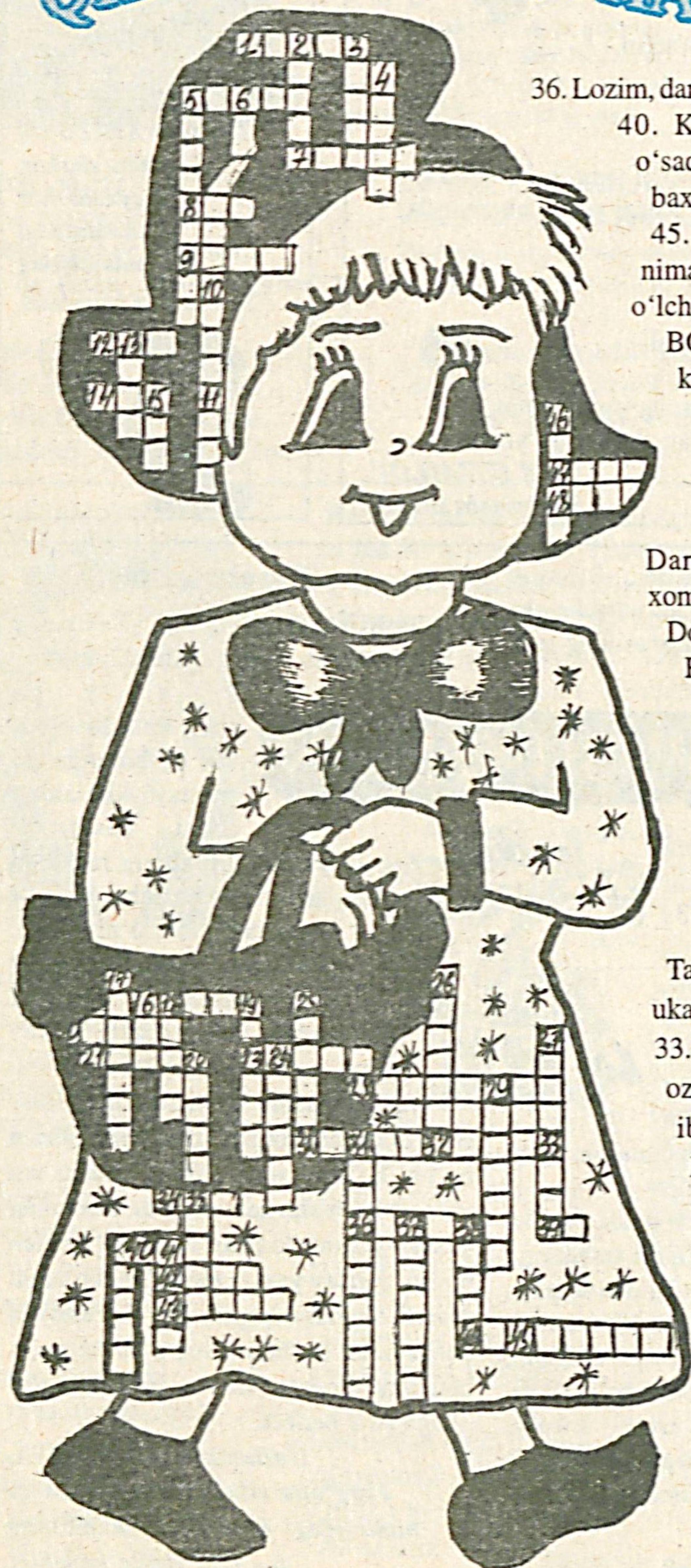
Daraxtdan tayyorlanadigan xom-ashyo. 11. Ho'l meva. 13. Do'st, o'rtoq. 15. Gunoh. 17. Ranglar to'plami. 18. Millat nomi. 19. 1792 - 1842 yillarda yashagan shoira. 22. Turkiyadagi shahar. 24. Qozog'istondagi shahar.

25. Poklanish joyi. 26. O'qimas, ishyoqmas. 27. Tansiq taom. 29. Zavodning ukasi. 31. Shahmatning ukasi.

33. Otaning otasi. 35. Aqldan ozgan. 36. Or, nomus, hayo, ibo. 37. Muborak oy. 38. Milliy sport turi. 40. Poliz mahsuloti. 41. Salomga yarasha ... . 46. Jonzotlar shohi.

Tuzuvchi: Nigora ESHIMOVA,
Toshkent shahar,
S.Rahimov
tumanidagi 29 -
maktabning 7 - «V»
sinf o'quvchisi.

«QIZIL QALPOQCHA»

O'sha yutung - o'sha besliging

TONG YULDUZI

O'zbekiston bolalari va o'smirlarining gazetasi

Muassislar:

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI DAVLAT MATBUOT QO'MITASI, O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI XALQ TA'LIMI VAZIRLIGI, «KAMOLOT» YOSHLAR IJTIMOIY HARAKATI, «SOG'LOM AVLOD UCHUN» XAYRIYA JAMG'ARMASI

BOSH MUHARRIR:

Umida ABDUAZIMOVA
TAHRIR HAY'ATI:
Shuhrat AHMEDOV,
Jamoliddin FOZILOV,
Oynisa MUSURMONOVA,
Qahramon QURONBOYEV,
Feruza JALILOVA
(Bosh muharrir o'rinnbosari),
Po'lat MO'MIN,
Mukarrama MURODOVA
Tohir MULLABOYEV,
Ergashvoy SARIQOV.

Noshir «Ijod dunyosi» nashriyot uyi.

Gazeta «Ijod dunyosi» nashriyot uyi kompyuter bo'limida terib sahifalandi.

Hajmi A-3, 2 bosma taboq.

«Sharq» nashriyot-matbaa aksiyadorlik kompaniyasida 46.291 nusxada ofset usulida bosildi.

Korxona manzili: "Buyuk Turon" ko'chasi, 41.

Buyurtma № Г-267

Gazetani Muhabbat MAHSUDOVA sahifaladi.
Navbatchi:
Ozoda TURSUNBOEVA

Ro'yxatdan o'tish tartibi № 000137

Manzilimiz: 700129,
Toshkent shahri, Navoiy
ko'chasi, 30-uy.

Tel: 144-62-34.
144-63-08